

פתרון בחינת הבגרות גיאוגרפיה

הפיתוח והתכנון המרחבי.

מועד קיץ תשע"א/2011

שאלון: 57282

נכתב ע"י צוות המרצים של HiGHQ

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HiGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

הפיתוח והתכנון המרחבי, קיץ תשע"א / 2011.

1. אי-שוויון מרחבי בתוך מדינות

- א. הסבר הגורמים לכך שבמדינות שבהן תהליכי הפיתוח מהירים ונרחבים במיוחד גדלים הפערים בין אזורי הגלעין לאזורי השוליים.
- באזורי הגלעין מתקבצים יזמים, עסקים, חברות כלכליות ופעילויות פוליטיות ותרבותיות, ובמקום מצטבר כוח כלכלי ופוליטי רב.
  - לעתים ההתקבצות הזאת צוברת תאוצה ועוצמה - ואז נוצרת במקום אגלומרציה.
  - המנגנון המביא לצמיחת אגלומרציה מבוסס על עקרון ה"יתרון לגודל": ככל שעסק, עיר או אזור גדולים יותר - כך הם גם יעילים יותר, ולכן רווחיים יותר.
  - צמיחה זו באה על חשבון אזורי השוליים.

ב. הערים סאו פאולו ומנוס הן שתי ערים גדולות בברזיל. תיאור המיקום וגורמי מיקום:

העיר	מיקום	גורמים למיקום
סאו פאולו	גלעין	<ul style="list-style-type: none"> • קירבה לים- ואפשרות קיום מסחר ימי. • נגישות תחבורתית יעילה ממנה ואליה ממקומות רבים במדינה • בעיר ריכוז של תעשיות, מסחר ושירותים. • צפיפות אלוסייה גבוהה. • אקלים נוח. • גורם היסטורי- פיתוח מתקופת הקולוניאלזים
מנוס	שוליים	<ul style="list-style-type: none"> • העיר רחוקה מהים • צפיפות האוכלוסיה בעיר נמוכה • העיר איננה מוקד פעילות כלכלי • מיקום ביער טרופי

ג. דרכים/ גישות שבאמצעותן אפשר לפתח אזורי שוליים במדינות.

גישת הפיתוח האזורי- שמה דגש על פיתוח אזורי השוליים

- הגדרה של אזורי עדיפות לאומיים
  - פיתוח מגוון מקורות תעסוקה והרחבת הבסיס הכלכלי של אזורי השוליים
  - מתן העדפה באספקת שירותים ציבוריים לאזורי השוליים.
  - פיתוח מערכות תחבורה ותקשורת.
  - העברת פעילות לאזורי השוליים- עיר בירה, פרוייקטים כלכליים גדולים.
  - פיתוח יתרונות יחסיים של אזורים כגון תיירות, תעשייה אם יש חומר גלם ועוד.
- #### גישת הפיתוח של עידוד אגלומרציות- שמה דגש על עידוד הצמיחה באזורי גלעין
- עידוד הצפיפות בגלעין
  - צמצום המרחק בין אזורי גלעין לאזורי שוליים יביא לחלחול הצמיחה מהגלעין לשוליים
  - צמצום חסמים מוסדיים על מנת לאפשר להון ומידע לזרום באופן חופשי לשוליים (מכסים, מיסוי, חוקים המגבילים הגירה ועוד)
  - מתן תמריצים לטיפול בבעיות מקומיות הנוצרות באזורי שוליים בתקופת המעבר.

2. הזדקנות אוכלוסייה

א. הדוח מתייחס לקבוצת המדינות המפותחות

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיבות לתהליך זה:

- עלייה ברמת החיים בתחומי הדיור, הבריאות, סגנון חיים, רווחה תעסוקה, כלכלה ותברואה.
- פיתוח של הרפואה ושימוש באמצעים טכנולוגיים מביאים להארכת תוחלת החיים
- מודעות לאורח חיים בריא.
- ירידה בשיעורי התמותה הביאה לעלייה בתוחלת החיים.

ב. קשיים הצפויים לחברה ולכלכלה במדינות שאליהן מתייחס הדוח, בעקבות הגידול בשיעור האוכלוסייה המזדקנת בהן:

- מנטל כבד על קופות הפנסיה ועל תקציבי הבריאות
- נטל על הקבוצה היצרנית הנדרשת לטפל בהורים
- ירידה בתמ"ג של המדינה בשל העברת תקציבי טיפול באוכלוסייה המבוגרת.
- פגיעה בקבוצה היצרנית שתתקשה למצוא עבודה לאור הארכת גיל הפרישה

ג. דרכים להתמודדות עם הקשיים שתוארו בסעיף ב, יתרונות וחסרונות של כל דרך:

הדרך	יתרון	חסרון
העלאת גיל הפרישה לפנסיה	הקטנת הנטל על קרנות הפנסיה	פגיעה ביכולת כניסת צעירים לשוק העבודה.
עידוד הילודה ומתן תמריצים (רחבת מרכזי החינוך צמצום שעות עבודה, חופשת לידה לאבות, הגדלת קצבאות הילדים)	התמריצים יעודדו ילודה ויגדילו את חלקה של האוכלוסייה הצעירה.	לא בטוח שמשפחות יענו לקריאה ולשנות את הגישה לגבי גודל המשפחה הרצוי. ייקח זמן עד שהפערים יצטמצמו לטובת הקבוצה היצרנית
קליטת מהגרים ככוח עבודה שיחזקו את האוכלוסייה היצרנית/ הנושאת בנטל	בטוח הקצר פותר את הבעיות בשוק העבודה	בטוח הארוך עשוי לשנות את הרכב האוכלוסייה ולגרום לחיכוכים בין הקבוצות השונות במדינה. בחלק מהמדינות (יפן) יש הגבלה רבה לכניסת מהגרים.
מתן הקלות למהגרים בעלי מיומנויות נדרשות		

3. שימושי קרקע

א. שימוש הקרקע העיקרי בכל אחת מן התמונות 1-4:

1. תעשייה, תחנת כוח תעשייה כבדה
2. מרכז מסחרי, קניון, תחבורה (חנייה)

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים פתוחים לצפייה, בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום עד הבחינה

3. פרבר מגורים

4. מע"ר, מרכז בילוי, תירות, משרדים..

שימוש הקרקע	מיקום	הסבר
תעשייה	שולי העיר	תעשייה מזהמת ולכן נמצאת בשולי העיר כדי להרחיק את הזיהום. מיקום בשולי העיר בקירבה לצירי תחבורה עיקריים להובלת הסחורה תעשייה דורשת שטח רב המצוי יותר בשוליהעיר.
מרכז מסחרי	שולי העיר בקירבה לצומת דרכים. בשובל העירוני	מרכז מסוג כזה זקוק לשטח רחב עבור שטחי המסחר והחנייה
פרבר מגורים	שולי העיר מחוץ לעיר בשולי המטרופולין	צורך בשטח רב וזול להקמת בתים גדולים ומרווחים וצמודי קרקע
מע"ר	מרכז העיר	האזור הנגיש ביותר מבחינת אמצעי ודרכי תחבורה

ג. הסברים לטענה שהפרדה המרחבית של שימושי הקרקע בעיר פוגעת במרקם העירוני:

- הפרדה מרחבית גורמת לשימוש באמצעי תחבורה ולהגברת זיהום האוויר והרעש.
- הפרדה גורמת להקצאת שטחים רבים לטובת כבישים וחניות ולפגיעה בשטחים פתוחים
- הפרדה יוצרת אזורי תעסוקה המתרוקנים בלילה ולהתגברות אירועי פשיעה
- נתק בין אוכלוסיות שונות בעיר בין אוכלוסייה מבוססת לפחות מבוססת, אוכלוסייה ממוצא שונה אינה מתערבבת אלה באלה.

4. תהליכי פיתוח מקיימים

מושגים:

- **תהליכי פיתוח** - פעולות שמטרתן הטבה עם הפרט, החברה והמדינה. בתהליכי הפיתוח משקיעים בהקמת תשתיות פיזיות, אספקת שירותים, קידום הכלכלה, החברה והתרבות. המטרה בסופו של דבר להביא לעלייה ברמת תהליכי של האוכלוסייה.
- **פיתוח בר קיימא** - פיתוח סביבתי המבוסס על גישה המשלבת בין צרכי החברה בפיתוח אבל תוך ראיית צרכי הדורות הבאים ובעיקר תוך התחשבות בסביבה.
- **טביעת רגל אקולוגית** - הערכה כמותית של שטח האדמה הדרוש לטובת סיפוק צרכיו של בני האדם: אנרגיה, מזון, תשתיות, חומרי גלם, כולל השטח הדרוש לקליטת הפסולת שאנחנו מייצרים

ב. פיתוח בר-קיימא יכללהקטין את טביעת הרגל האקולוגית:

פיתוח בר קיימא עשוי לצמצם את טביעת הרגל האקולוגית משום שאז השימוש יהיה מושכל יותר ומתחשב בסביבה.

האם לדעתך יש לשתף את התושבים בתכנון המרחב שהם גרים בו? נימוקים לביסוס עמדת

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לטכס!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

קן

- תוכנית כזו תענה על צרכי התושבים בצורה טובה יותר
- תוכנית כזו תצמצם התנגדויות ותתבסס על הסכמות
- שיתוף כזה מבוסס על עקרונות הדמוקרטיה

לא

- שיתוף התושבים עלול לעכב ביצוע תוכניות ואפילו למנוע קבלת אישורים לתוכניות פיתוח
- לא תמיד קיים בידי התושבים הידע וההבנה של משמעות התוכנית

5. כלכלה גלובלית

א+ב - מידת החשיבות של כל מדד בשיקולי החברה אם להקים מפעל לייצור בגדים במדינה:

- רמת הפיתוח של התחבורה הימית (נמלים) והיבשתית במדינה- שיקול חשוב המלמד על רמת התשתיות במדינה. החברה תרצה לייצא את הסחורות ולכן מידע זה חשוב
- שיעור המדענים ומהנדסי הפיתוח באוכלוסיית המדינה- שיקול לא חשוב משום שתעשיית ייצור הבגדים אינה דורשת כוח אדם מיומן.
- צריכת האנרגיה לנפש - שיקול חשוב משום שהמפעל דורש אנרגיה בתהליך ייצור הבגדים.
- מדד לא חשוב כי הוא מלמד על רמת החיים של תושבי המדינה. הסחורה לא מיועדת עבורם.
- מידת ההתאמה של התנאים האקלימיים במדינה לגידול כותנה- שיקול חשוב כי הכותנה היא חומר הגלם העיקרי בתעשיית הבגדים וכאשר מגדלים כותנה במדינה ניתן לקנות אותה במחירים מוזלים.
- שיקול לא חשוב- מדובר בתעשייה הרוצה לייצר בגדים ולא בדים שאותם ניתן להוביל בעלויות נמוכות ממדינות אחרות
- היקף תעשיית הפלדה במדינה- שיקול נמוך משום שמדובר בתעשייה קלה
- שכר העבודה הממוצע של עובדי הייצור במדינה - שיקול חשוב משום ששכר העבודה הוא המרכיב החשוב ביותר בייצור בגדים ולכן כדאי להקים את המפעל במקום הו שכר העבודה נמוך

ג. השפעות חיוביות ושיליות של הקמת המפעל על המדינה שבה הוא יוקם:
השפעות חיוביות של הקמת המפעל במדינה הפחות מפותחת

- צמצום האבטלה.
- הכנסת מודרניזציה למדינה.
- פיתוח תשתיות במדינה.
- אספקת שירותים ברמה גבוהה.
- עלייה בהשכלה.
- עלייה ברמת החיים - הון זר המושקע במדינה מביא להאצת הייצור ולגידול בהכנסות התושבים.
- צמיחת מוקדי תעסוקה חדשים ופיתוח אזורים נחשלים באזורי נמל, לאורך נתיבי תחבורה, מחצבים ויערות.
- תמורות במגזרי התעסוקה- מעבר מחקלאות לתעשייה ושירותים לאור הצמיחה.

השפעות שליליות של הקמת המפעל במדינה הפחות מפותחת

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HighQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

- ניצול עובדים בתנאי עבודה קשים
- ניצול עובדים בתנאי שכר נמוכים
- חוסר אחידות בשיפור ברמת החיים בין האזורים בהם משקיעים לשאר האזורים במדינה
- הרס חברות כלכליות מסורתיות שאינן מסוגלות לקלוט את הקודים בכלכלה המודרנית.
- פגיעה באיכות הסביבה: פסולת, דלדול משאבי הטבע, זיהום מקורות המים הקרקע והאוויר בעקבות הקמת המפעלים.

6. אנרגיה וסביבה

- א. גורמים לכך שיפן מפיקה חלק כה גדול מהחשמל שלה מאנרגיה גרעינית.
- השיטה הזולה ביותר לייצור חשמל- מעט ח"ג לייצור רב של חשמל
  - ייצור חשמל מאנרגיה גרעינית אינו מזהם את הסביבה
  - מיעוט מקורות אנרגיה ביפן
  - ככל שהמדינה מפותחת יותר צריכת האנרגיה לנפש גבוהה
  - יפן היא מדינה מפותחת ולכן צריכת החשמל הביתית גבוהה: מזגנים, מדיחים, מכונות כביסה וכו'.
  - יפן היא מדינה תעשייתית וצריכת האנרגיה בה גבוהה.
  - יפן היא מדינה שכלכלתה מבוססת על מסחר ושירותים (קניונים, מרכזי קניות, מבני משרדים) הצורכים אנרגיה רבה.
  - ייצור אנרגיה גרעינית דורש ידע רב והון, יפן היא מדינה מפותחת ועל כן יכולה לייצר אנרגיה גרעינית.
  - יפן נעדרת מקורות אנרגיה עצמאיים (כגון גז ונפט) ועל כן רוכשת אורניום לייצור חשמל. מעט מחומר הגלם הזה מייצר כמות רבה של אנרגיה.
- ב. חסרונות להפקת חשמל מאנרגיה גרעינית, ודרכים להתמודדות החסרונות:
- **החיסרון:** משאב אנרגיה מתכלה
  - **דרך התמודדות-** מעבר/ שילוב למקורות אנרגיה מתחדשים
  - **החיסרון:** במקרה של תקלה או פגיעה מכוונת בתחנת הכוח האסון הסביבתי (פגיעה בקרקע, במקורות המים, בחי ובצומח) ומספר הנפגעים רב.
  - **דרך התמודדות:** הקמת הכור במרחק רב מהאוכלוסייה, הפעלת מערכות פינוי והגשת עזרה.
  - **החיסרון :** פסולת רדיואקטיבית רעילה מסוכנת ועמידה ויש לאחסנה באופן מאובטח.
  - **דרך התמודדות:** חציבה עמוקה בהרים והטמנת הפסולת תוך הקפדה על אבטחת המקום

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

ג. מקורות אנרגיה מתחדשים שיפן תוכל לייצר מהם חשמל. יתרונות וחסרונות בשימוש בהם:

מקור אנרגיה	יתרונות בשימוש	חסרונות בשימוש
חשמל הידרואלקטרי	אינו מתכלה. אינו מזהם. הוצאות שוטפות נמוכות. אין צורך בחומרי גלם ובהובלה יקרה ומזהמת. מתקבלות כמויות גדולות של אנרגיה.	עלויות תשתית ראשונית יקרה. גורמי מיקום נוקשים: הפעלה דורשת כמויות מים גדולות זרימת מים יציבה ע"פ השנה הפרשי גובה טופוגרפיים סלע אטים ואיזור יציב גיאולוגית הקמת התחנה דורשת ביצוע שינויים בנוף פגיעה בדגה ובצומח באזורים שיש קיפאון מס' חודשים צריך חלופות
אנרגיה גיאותרמית	אנרגיה מתחדשת. אינה מזהמת את האוויר תחנת כוח גיאותרמית דורשת מעט מאוד שטח לעומת תחנות כוח המופעלות על פחם או על גרעין.	לעיתים ישנה ירידה עם הזמן בחום הקיטור. מצריך לפעמים מקור אנרגיה אחר משלים.
ביואנרגיה	זול יחסית. זמינה חוסך פיגוי אשפה ואתרי אשפה	מזהם בתהליך השריפה. הכדאיות תלויה בכמויות האשפה. ככל שהיא גדולה, כך גדלה הכדאיות. מחייב שיתוף של צרכנים (משקים). תלות במשקים חקלאיים אזורי גלעין
אנרגיית הרוח	אינה מתכלה. אינה מזהמת. הוצאות שוטפות נמוכות	גורמי מיקום נוקשים: אזורים עם רוב ימות השנה שטחים פתוחים נרחבים להקמת הטורבינות תלות בתנאי מזג אוויר סכנה לבעלי כנף נודדים
אנרגיית גאות ושפל		
אנרגיה סולרית	אינה מתכלה. אינה מזהמת. הוצאות שוטפות נמוכות. אין צורך בחומרי גלם או בהובלה יקרה ומזהמת	חייב מס' גדול של ימים בהירים. מיקום נוקשה רק באזורים עם קרינת שמש רבה וחזקה ברוב השנה צורך בשטחים פתוחים נרחבים תלות בתנאי מזג אוויר.

בגרות משלימים או משכרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

--	--	--

7. תיירות

גורמים לכך שמספר התיירים וההכנסה מתיירות במדינות בקבוצה א' גדולים ממספר התיירים וההכנסה מתיירות במדינות בקבוצה ב'.

- קירבת המדינות בקבוצה א לאירופה שמנה במגיעים תיירים
- בדינות בקבוצה א ברמת פיתוח גבוהה יותר ולכן גם השקעות בפיתוח התיירות.
- אקלים נוח יותר במדינות מקבוצה א (ים תיכוני) מאשר בקבוצה ב (טרופי)
- בשל מאפייני האקלים מדינות בקבוצה א סובלות פחות ממחלות טרופיות.

ב. התיירות כזרז פיתוח

- התיירות היא בסיס לפיתוח הכלכלה ולצמצום באבטלה כי היא מספקת מגוון רחב של מקומות תעסוקה.
- פיתוח התיירות מלווה בפיתוח תשתיות כגון כבישים, הובלת מים וחשמל ואלה בסיס לפיתוח נוסף של המדינה.
- תיירות מעודדת שימור אתרי תיירות.
- כניסת מטבע זר למדינה.

ג. השפעות שליליות של התיירות ודרכים להתמודד עמן

ההשפעה	דרך התמודדות
פגיעה סביבתית: זיהום אוויר, רעש, צמצום שטחים פתוחים	הגבלת מספר הנכנסים לאתרי תיירות, דגש עלתיירות אקולוגית, בנייתתשתיות במקומות מרוכזים (בתי מלון, מסחר)
פגיעה באיכות החיים של האוכלוסייה המקומית	הגבלת מספר התיירים
פגיעה והרס תרבויות מקומיות	עידוד גלוקליזציה- תרבות ומנהגים מקומיים
רווחי התיירות זורמים לחברות רב לאומיות המשקיעות בתיירות	חתימה על הסכמים הוגנים יותר בלחץ בינ"ל
פיתוח ממוקד באזורי התיירות מביא לגידול בפערים בין אזורים במדינה	השקעות של המדינה מרווחי התיירות בצמצום הפערים
ענף שאינו דורש השכלה ולכן מחבל במאמצי המדינה להעלות את ההשכלה	

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים פתוחים לצפייה, בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמובילה להצלחה

סיכומי שיעורים

לא צריך לסכם!
הכנו עבורכם סיכומי
שיעורים מראש

ספריית שיעורים

כל השיעורים
פתוחים לצפייה,
בכל זמן ומכל מכשיר

ריענון לפני הקורס

הגיעו מוכנים עם
חומרי הכנה ייחודיים

מרצה זמין ב- Whatsapp

לכל שאלה, מרגע הרישום
עד הבחינה

לחצו לפרטים נוספים מיועץ לימודים <<

בגרות משלימים או משפרים רק עם המומחים של HIGHQ

בשיטה המהירה והמזבילה להצלחה